

שש א ברכה

יוצא לאור ע"י אברכי הכולל שבמוסדות "מקור חיים" בראשות מו"ר עט"ר הרה"ג רבי יוסף מוגרבי שליט"א בית הכנסת "זכור לאברהם" פיז'וטו רחוב מפרץ שלמה 100, קרית שרת חולון

גליון מס' 327

ערש"ק פרשת "בלק" ט"ז תמוז תשע"ב

"לקוב?"

דוד המלך ע"ה התפלל וביקש מה' יתברך שישמרנו - "שמרה נפשי כי חסיד אני", וחז"ל מבארים חסידותו, שכן מלאכי מזרח ומערב היו ישינים שעתים ושלוש אחר עלות השחר, ואילו דוד המלך כבר בחצות לילה היה קם ומודה לה' יתברך! אכן כך דרכם של מלכי ומנהיגי אומות העולם להתמוסס ולהתבוסס בביצת חומריות עולם הזה. ולפי זה תמוה המסופר בפרשתנו על בלעם הרשע: "ויקם בלעם בבוקר ויאמר אל שרי מואב לכו אל ארצכם כי מאן ה' לתתי הלוך עמכם". מדוע זה קם בלעם בבוקר, מדוע אינו ממשיך בשנתו העריבה? רבינו ה"אור החיים" הקדוש זיע"א, מסיר את הלוט ומגלה את טמונות ליבו של בלעם, הסיבה לכך משום צרות עינו שמהיר לשלוח את שרי מואב קודם שיגיע זמן הארוחה שאם יתעכבו חלילה וחס, יצטרך בלעם לממן מכיסו את סעודתם! אז עתה מובן הדבר, איך אותו עצלן הזדרז כל כך, לחסוך עוד כמה שקלים אינו דבר של מה בכך...

אחים יקרים, במה דברים אמורים וכיצד הדברים אלינו קשורים? אמת ב"ה איננו חשודים שנקום מוקדם כל כך בשביל מספר שקלים... אולם הדברים אמורים לעוררנו ולעשות חריש עמוק בנפשינו, האם אנו קמים ומתגברים כארי בכדי לעמוד בתפילה כראוי וכיאות לפני מלך מלכי המלכים? אם אצל אותו רשע, אהבת וחמדת הממון קילקלו את השורה ושברו את שנתו העריבה, על אחת כמה וכמה שאנו מחוייבים שאהבת הא-ל תקלקל את השורה, להקיצנו השכם בבוקר להכין עצמנו לתפילה, כבן המתחטא לפני אביו, ובפרט בימי בין המיצרים שומה עלינו לשבור ולמעט בתאוותינו לכבוד ולעילוי שכיות עוזנו עד יבוא גואל צדק ויגאלנו במהרה בימינו, אמן!

מי לא פוחד מנסיין?

מסופר על אחד מתלמידי ישיבתו של הגאון הקדוש רבי אליהו לאפיאן זצ"ל, שבא בתמימות לשאול את עצת רבו הצדיק האם יכול הוא ללכת לחתונה משפחתית מעורבת, וכמובן הוסיף אותו תלמיד והדגיש שישמור היטב על עיניו, ובעזרת ה' לא יאונה לו כל רע. רבי אליהו עם שומעו את שאלת התלמיד כמעט שנפל מרגליו, חישב הוא להתעלף. התלמיד הנדהם והמפוחד שאל חרישית את רבו הקדוש על מה ולמה החוירו פניו? בואו וקראו מה ענה לו אותו צדיק עובד ה': "זקן הנני וכבר לא רואה בעין אחת והעין השנייה כמעט ולא מתפקדת, ובכל זאת כשאני חייב לצאת לרחובה של עיר ואין לי מנוס מללכת, נושא אני תפילה מקירות ליבי שאנצל מראיות אסורות ומכל רע. ובכל זאת כשאני מתחיל ללכת, רועד כל גופי מהפחד והחלחלה אולי חס ושלום אכשל בראיה אסורה, ואתה בחורי היקר, צעיר ורואה בשתי עיניך ואין אתה מפחד ומתיירא שמה תיכשל וכבר בטוח בעצמך שלא יאונה לך כל רע?". אחים ואחיות יקרים, אין אנו מדברים על אדם פשוט, איש מהשורה. אותו צדיק וקדוש זכה לגדולות ונצורות, זכה להרביץ תורה כשבעים שנה בשיבות קדושות בארץ ובחו"ל ואף זכה להתגלות אליהו הנביא זכור לטוב מספר פעמים בהקיץ! אך ידע אותו צדיק גם ידע, שיצר העריות קשה ומסוכן, מפתה ומחריב. למד אותו קדוש קל וחומר - ומה עם ישראל, עם שעמדו רגליהם על הר סיני ושמעו את דבר ה' ומחזהו מתן תורה, וההתגלות האלוקית עדיין חרוט בין עיניהם. ענני כבוד חופפים עליהם, מן, שליו ובאר מתלווים עימם במדבר הנורא. עם שחווה ניסים מופלאים במצרים ועל ים סוף, עם שזכה לקירבה אלוקית אמיתית ורועה נאמן שליוה אותם במסעם לארץ הקדושה ואף על פי כן הצליח כוח שוחד העריות להביאם לכפירה ועבודה זרה, ולטשטש להם את כל המחזה הקדוש שהיה חקוק בעצמותם, כמו שאנו קוראים בסוף פרשתנו על עצת בלעם הרשע להפקיר את בנות מואב, ואיך שאותן מרשעות הצליחו להטות ולשכנע חלק מעם ישראל לעבוד עבודה זרה משונה ובזויה, שגרמה חורבן ומגיפה בקרב העם עד שקיפחו את חייהם עשרים וארבע אלף איש!!! אם כן, אנו מרוחקי הדורות בזמן ובדעה על אחת כמה וכמה שצריכים להזהר ולהשמר, להתרחק ולברוח מכל נסיון. כמה ברור שיהא כוח בעריות המשתולל בימינו ביתר שאת ובחציפות נוראה שלא היתה כמותה מעולם, לטשטש את האמונה שלנו, והיאך נעז עם החושים הנרפים שלנו להיות אמיצים מול כוח הרע של ענייני קדושה ולהיחשף אליו בלי פחד? הרי אנו בדור כה מסכן שפחדו מנסינותיו אף אותם אמוראים מחיי מתים קדושי עליון עולא ורבי יוחנן עד שהתבטאו ואמרו: "ייתי ולא אחמיניה" - שיגיע דור הגאולה אך שלא אהיה בו מתוקף הנסיונות והקשיים שיהיו באותו דור, ודבריהם נחקקו לעד בתורה שבעל פה (מסכת סנהדרין צח ע"ב). אחרי דברים אלה נשאלת השאלה: היש לאחד מאיתנו היתר להכניס עצמנו לנסיון, ובפרט בדבר כה קשה ומסוכן כמו שמירת העיניים וענייני קדושה וצניעות? היש מבינינו אדם שיכול ללכת שאגן ברחובות עיר, במקום עבודה, במקום לימודים ובכל מקום אחר מבלי להקדים תפילה מעומק הלב שה' ישמרנו וימלטהו מכל פגע רע ודבר רע, מכל ראייה אסורה ודבר לא טהור? היש מבינינו איש אשר יוכל להבטיח לעצמו שהוא לא יכשל חס ושלום, שהוא לא יפגע חלילה? וכי יותר גדול הוא מאותו צדיק, קדוש וטהור שסיפרנו אודותיו שהיה חל וזע עת יציאתו לרחוב? אחים ואחיות יקרים, בואו ונקדש את עצמנו ונברח מנסינות, נשמור את עינינו ונרומם אורחותינו, נישא תפילה לבוראינו שיצילנו וישמרנו כבבת עינו, וישלח לנו את משיח צדקנו שיאמר לצרותינו ולנסינותינו די ויבנה בית מקדשינו ותפארתינו במהרה בימינו.

זמני כניסת שבת ויציאת השבת

לרכנו תם	יציאת השבת	כניסת השבת	ת"א
21:02	20:32	19:28	ת"א
21:20	20:30	19:13	י"ם
21:21	20:34	19:22	חיפה
21:17	20:30	19:29	כ"ש

הפטרת השבוע: "והיה שארית"

מוטעמים לשבת

לומר: "אותו תדבר"? ברם, אמרו חכמינו במדרש: בוא וראה כמה חביבים ישראל לפני המקום, שהישרה את שכינתו על בלעם הרשע לטובתם... זהו איפוא פשוטו של פסוק: "קום לך איתם" - רשאי אתה ללכת, אולם שום רעה לא תצמח לבני ישראל - "ואך את הדבר הזה אשר אדבר אליך" - פרט לדבר אחד שאשרה את שכינתי עליך ואדבר אליך - "אותו תעשה" - זו תהיה "פעולה" אשר תפעל וזה יהיה ה"הישג" היחידי שלך...
(מעניין של תורה)

"גדר מזה וגדר מזה" (כבכד)

סתם גדר של אבנים הוא (רש"י). מה נפקא מינה לו ממה הגדר היתה עשויה? ברם, יעקב אבינו הלא כרת ברית עם לכן בגל אבנים - "עד הגל הזה ועדה המצבה אם אני לא אעבור אליך את הגל הזה ואם אתה לא תעבור אלי את הגל הזה ואת המצבה הזאת לרעה" (בראשית לא, גב) - ובלעם, ובה לעשות רעה לזרעו של יעקב, לכן התקמו בו האבנים לראשונה - "יד העדים תהיה בו בראשונה". האתון לחצה את רגלו אל גדר האבנים ושביתה, ומכאן ואילך נעשה חיגר, כפי שכינוהו חכמינו: "בלעם תגורא"... זהו שנתכוון רש"י לציין, כי הגדר היתה של אבנים, ולפיכך נענש על ידה לראשונה...
(תולדות יצחק)

וכמו כן עשה בבלק, שראה בכוכבו שעתיד למלוך במואב וברכו בדבר עצמו, לרמותו כי הוא הסובב". מעתה יתכן שהתורה הקדושה רמזה זאת בדיקו הכתוב: "אשר תברך" - כבר מבורך הוא, ולא אתה גרמת, אבל "אשר תאור" - "יואר" בקללתך...
(מעניין השבוע)

"ויען בלעם ויאמר אל עבדי בלק אם יתן לי בלק מלא ביתן כסף וזהב לא אוכל לעבור את פי ה' אלוקי לעשות קטנה או גדולה" (כב, יז)

למדנו שנפשו רחבה ומחמד ממון אחרים. אמר: ראוי לו ליתן לי כל כסף וזהב שלו (רש"י). לכאורה יש לשאול מהיכן משמע שנפשו רחבה, הלא אדרבה אמר שלא יעבור את פי ה' אם יתנו לו מלא הבית כסף וזהב? וכתב "תורת מהרי"ץ" שנראה להסביר, על פי מה שאמרנו בתלמוד (שבועות מג.) שבית זה מלא, הוא דבר שיש לו קיעבה. ואם כן כיון שבלעם נתן קיעבה לדבריו ואמר אם יתן לי בלק "מלא ביתן" כסף וזהב אז לא אוכל לעבור, משמע שאם יתן לו יותר מזה, מוכן הוא אפילו לעבור את פי ה'. ומה למדנו שנפשו רחבה, מחמד ממון אחרים.
(תורת הירשאה)

"קום לך איתם ואך את הדבר אשר אדבר אליך אותו תעשה" (כב, כ)

תוץ ה"ק רבי פנחס מקורץ זצ"ל. בעצם היה הכתוב צריך

"הנה עם יצא ממצרים" (כב, ה)

מה חידש בזאת בלק, הלא "שמעו עמים ירוגון", הכל ידעו על יציאת מצרים וניסיה: אלא, כתב רבינו ה"אור החיים" הקדוש זיע"א, בלעם היה מיועץ פרעה, ויתכונן את ביצורי מצרים והקיפה בכשפיו, בהבטיחו שאיש לא יוכל לברוח ממנה. אף יעץ להעביר את בני ישראל ולענותם, כדי למעט מספרם. עתה התאונן בלק: ראה נא, הנה עם יוצא ממצרים, ביטל את כשפיו. הנה כיסה את עין הארץ, ולא הצליחה עצתך למעט...
(מעניין השבוע)

"את אשר תברך, מבורך. ואשר תאור, יואר" (כב, ו)

יש לדקדק, מדוע בתחילה כתוב: "את אשר תברך - מבורך", כבר מבורך הוא, ואילו ב"אשר תאור" כתוב: "יואר", בלשון עתיד? ויובן על פי דבריו של רבינו ה"אור החיים" הקדוש זיע"א ששאל: מה כוח היה בבלעם לברך? בשלמא קללתיו היו מתגשמות, באשר היה רע עין, ועוד, שידוע היה לכוין לאותו רגע שהקדוש ברוך הוא זועם בו, ושולטת הנהגת מידת הדין, אבל מה הקשר בינו - לברכות? ותירץ, וזה לשון קודשו: "ונראה, כי לעולם ברכת בלעם כברכת חמור. אלא שהרשע היה מערים, כשהיה רואה באצטגנינות שפלוני יעלה לגדולה וכדומה, היה עושה שמברכו. וכשבא הדבר ומתברך, חושב שברכתו של בלעם גרמה. ולא כן הוא, אלא מזלו גרם.

מוקנים אתבונן - סיפורי צדיקים

זכות על ישראל! זהו שכתוב בפרשתינו: "לא הביט אוון ביעקב, ולא ראה עמל בישראל - ה' אלוקיו עימו!".

בעיית הבורות המדהימה של ילדי ישראל בכל הקשור למורשתם נפתרה, כידוע. בעיית תלישותם מן המסורת המפוארת באה כבר על פתרונה. מליון ילדים שאינם יודעים לקרוא "שמעו ישראל" לא טרדו את מנוחת שר החינוך, גם לא בעיית האלימות בבתי הספר. שר החינוך דאז טרוד היה במשימה המרכזית, שלא היה דבר דחוף ממנה: יצירת "מפגשים" בין בני נוער יהודים וערבים. להבנה ויצירת גשר וקשר, חבירות - ונישואים מעורבים. חשוב מאוד, בעדיפות עליונה!... "עצת בלעם", הזדעזע הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל. בלעם היה הראשון שיזם "מפגשים" בין בני ישראל לבנות מואב. עשרים וארבעה אלף מתו במגיפה. הוא אירגן משלחת רבנים שתיפגש עם שר החינוך דאז שיחזור בו מעצת בלעם, כולל מחנות קיץ משותפים לנערים ונערות יהודים וערבים. שר החינוך קיבל פניהם בכבוד. הן יהודי מאמין הוא, ומי אינו רואה שהמדינה מתקיימת בניסים גלויים, כך הודיע במתק שפתיים לרבנים. "ורצונך שניסים אלו יתמידו וימשכו?", שאל רבי יהודה. "ודאי", ענה השר, זחוח דעת. "ואיך ימשיכו", הטיח בפניו הרב, "אם בגזירת המפגשים גורם אתה שהשכינה תסתלק מישראל! הרי התורה הקדושה קובעת: ואבדיל אתכם מן העמים, להיות לי, ופירש רש"י: אם אתם מובדלים מהם, הרי אתם שלי, ואם לאו - הרי אתם של נבוכדנצר וחבריו!"... ושר החינוך, מר יצחק נבון, נבון...
(מעניין השבוע)

הגאון הקדוש רבי יעקב שאלתיאל ניניו זצ"ל, נולד בירושלים לפני כמאתיים שנה, ומנעוריו הסתופף בישיבת המקובלים "בית אל" והתמיד בתורת הנגלה והנסתר. בעדותו: "מקטנותי שם ישבתי כל הימים ולילות ארוכים, ובראש אשמורת אני לבדי, גרגר יחידי, קורא אני מפי ספרים ולא מפי סופרים". בצוק העיתים, מרוב דחקותו, עבר לטבריה, שהיא "מקום מוכן לקדושה ולטהרה, ולהשפעת תורת הנסתר", שם נישא והיה סמוך על שולחן חותנו, **הגאון רבי חיים שמואל הכהן קונוורטי זצ"ל**, ושם חיבר את ספרו הגדול בתורת הקבלה: "אמת ליעקב" אשר בו ברר וליבן את דברי האר"י הקדוש, **רבינו חיים ויטאל ורבינו שלום שרעבי זיע"א**. בהקדמת ספרו הוא כותב, שארבעה ניסים שנעשו לו הביאורו להודות לה' על ידי הדפסת ספרו: בעת הרעש הגדול שהיה בטבריה, שהה רבי יעקב בבית הכנסת וקרא קריאת שמע. לאחר הרעש מצא שחמישים בני אדם שהיו סביבו נהרגו - והוא באמצעם ולא ניזוק במאומה. בגדיו היו מוכתמים בדם - אך לא בדמו שלו, אלא של ההרוגים סביבו, ויהי לנס. בהיותו בירושלים פרצה שם מגיפה, והוא חלה בה, אבל בחסדי ה' הבריא, והנס שהוא מציין: שהוא לא הדביק אחרים... כאשר יצא לשליחות של מצוה, התנפלו שודדים על שיירתו, ובזוז את כל המשאות - מלבד אמתחתו שלו שהיתה גדושה בכספים למען עניי טבריה. היא פשוט נעלמה מעיניהם! והנס הרביעי: הוא עמד לשהות בצפת בחג השבועות תרצ"ד, כאשר התגלה לו בחלום שתהיה שם התקוממות דרוזית וייערכו פרעות בעיר, והוא נשאר בטבריה. כהודאה על ניסים אלו, פירסם את ספרו הגדול שהאיר לדורות. ומיהו הוכחה שיעשו לו ניסים ונפלאות? כתב הרב בספרו: "שפת אמת" הנספח לספרו "אמת ליעקב": מי שמלמד

זיודת השבוע

מה הקשר בין בלעם הרשע לשכוי?

את התשובות יש לשלוח לפקס: 03 558 4485
בין הפותרים נכונה יוגרל (אחת לחודש)

אוגדן של עלוני ישא ברכה

פתרון החידה מפרשת "חוקת": כיב ברש"י, להקדישני.

והייתם לי סגולה

כל מי שאינו משייר פת על שולחנו אינו רואה סימן ברכה לעולם. והטעם שצריך לשייר פת על שולחנו, כדי שיהא מזומן לעני שיבוא, וגם כדי שיוזדה להשם יתברך על חסדו שהשפיץ לנו מטובו, ששבצענו והותרנו כמו שכתוב: "אכול והותר".

(הבית היהודי)

מדברי ראש הישיבה הרב ר' יוסף מוגרבי שליט"א

הצנור הבנים

כל ילד וטבעיו

בספר "בית אבא" כותב הרב ר' יואל שורף שליט"א, שאומנות גדולה היא מלאכת החינוך הנכון, על ההורים להכיר תכונות הילד, כשרונותיו, מעלותיו ומגרעותיו, והתנאים המיוחדים לו כמו: הגיל, סביבה, והחברה שבה נמצא או למד הילד כמו שנאמר: "חנוך לנער על פי דרכו" - דרכו המיוחדת לו. משגה חמור עלולים לשגות הורים הסבורים לחנך לפי סטנדרטים קבועים, לפי הרגלים קודמים, או לפי דוגמאות שהעתיקו מאחרים. לכן האופן הטוב ביותר לחנך את הילד הוא באותם התנאים הטובים ביותר - לילד זה, אסור לחנך על פי מה שהיינו רוצים מילדינו, אלא - לפי מה שהם ילדינו! כלל ראשון בחינוך: עלינו להתרומם מנוחיותינו, מנגיעות אישיות והרגשת פחיתות כבוד, כגון: מה יאמרו על ילדינו (כאשר צריכים להחליט להשאירו בכיתה נמוכה, או לצרפו מפני הישגיו הנמוכים אל חברה שאינה נמנית בין המצטיינים בלימודיהם). וכן כאשר נמנעים מלהוכיחו בפני הבושה מאחרים או דורשים ממנו שיגיע להשגים שאינם בהישג ידו מפני שהשיגו אחרים, ומי שאינו נזהר בכך עלול להכשל גם באיסורים חמורים כמו שביאר הגר"ש וולבה זצ"ל: "ויצר ההתפארות - האם קטן הוא? האם אין שאיפת רוב ההורים לחיפוש הערכה מצד מכיריהם על הישגי ילדיהם? וכמה כעס וקפיצת מתעורר כלפי ילדים המאכזבים את הוריהם וגורמים להם בושה תחת כבוד? וגם כעס מקפיצא כלפי ילדים - מידות רעות הן עד מאוד, ותגובתם הנמרצת של ההורים הבאה בעקבות הכעס - היא בחינת נותנים חיתתם בארץ החיים שלא לשם שמים!" ("עלי שור" עמוד ר"ס). עיקר ההצלחה היא מיצוי כל הכוחות שישנם בו עד תום. גם בחז"ל מצאנו שיש להתחשב במצבו המיוחד או גילו של הילד שהרי אמרו: כי יש לקנות לילד כלי חרס לשחק עימהם ולשבורם, דהיינו שיש להתחשב בטבעו של הילד ולא לכבוש אותו, אלא לאפשר לו להתנהג לפי גילו ותכונותיו. ומסופר על אחד מגדולי הדור שליט"א, שפעם אחת הביא אב את בנו התוסס אליו לשאול מה לעשות עמו? האדם הגדול, כאשר ראה כי כך תכונותיו של הילד, אמר לילד בפני האב הנדהם: לך והפוך כל הספסלים שבביתך, כדי להראות לאב כי אי אפשר לכבוש את הטבע אלא לחנכו. והדברים מבוארים בדברי הגר"א על משלי (כ"ב, י) חנוך לנער על פי דרכו גם כי יזקין לא יסור ממנה: "כשהוא עוד נער, ואז גם כי יזקין לא יסור, והענין, כי האדם אי אפשר לו לשבר דרכו, כלומר מזלו שנוול בו, כמו שאמרו האי מאן דבצדק יהיה גבר צדקו וכו' (שבת קנ"א א') וכשנוול במזל רע, אז על זה ניתנה הבחירה ביד האדם שיוכל לאחוז במזלו לאיזה דבר שירצה להיות, או צדיק או רשע או בינוני, וכמו שאמרו בשבת (שם) האי מאן דבמאדים יהיה שופך דמים, אמר רבי אלעזר או מהולא (מהל) שהוא צדיק שעושה מצות עשה, או טבחה (שוחט) הוא בינוני, או ליסטים והוא רשע שופך דמים כמשמעו - וזהו שאמר חנוך לנער על פי דרכו, דרך מזלו וטבעו, כל תחנכה לעשות מצוות, ואז גם כשיזקין לא יסור ממנה, אבל כאשר תעבירוהו על מזלו עתה ישמע לך מיראתו אותך אבל אחרי כן בעת יסור עולך מעל צוארו יסור מזה, כי אי אפשר לו לשבור מזלו". והדברים מדברים בעד עצמם, רק עלינו להפנים זאת ולקבל את ילדינו כמתנה משמים, כל אחד וטבעיו וכישוריו, ונראה נחת בכפליים.

ש' לום בית

צאו... ראו...

כתוב בתורה: "ויברא אלוקים את האדם בצלמו בצלם אלוקים ברא אותו ונקבה ברא אותם. ויברך אותם אלוקים..." (בראשית א, כז-כח). פסוק זה, הוא עמוק ומורכב ביותר. אולם אפילו במבט ראשון ניתן ללמוד ממנו בוודאות שהאיש והאישה נבראו יחד, ויחד הם מהווים את צלם האלוקים שבדמותו נבראו כל יצורי האנוש. רק לאחר שהן האיש והן האישה נבראו, ברך אותם ה' כיחידה אחת. ורק אז קרא ה' את שמם "אדם" - השם הכולל לכל המין האנושי. חכמינו, זכרונם לברכה, מפרשים שכן אנוש נקרא "אדם" היות ונברא מן האדמה. גם החיות נבראו מן האדמה אולם נקראו "בהמה", כלומר, "בה מה!". מדוע אם כן, נקראו החיות "בהמה" ובני האנוש "אדם"? המהר"ל מפראג זצ"ל מסביר בכתביו שלאדם ולאדמה ממנה נוצר תכונה משותפת. לאדמה יש הכוח להצמיח דברים מתוכה. בדומה לכך, בני האדם הם היחידים שניתנה להם היכולת לצמוח ולממש את כל הכוחות הטמונים בקירבם. כל שאר הברואים מוגבלים על ידי הטבעים המולדים שניתנו להם בעצם בריאתם. רק בני האדם מסוגלים להתרומם מעל נטיותיהם המולדות ולפתח את עצמם בכיוונים השונים מתכונותיהם הטבעיות. למרות שבני האדם התברכו באפשרות זו, הרי שעליהם לעמול כדי לממש את יכולתם לצמוח. כפי שנאמר קודם לכן, השם "אדם" ניתן למין האנושי לאחר בריאת האיש והאישה גם יחד. מתוך כך ניתן להבין, שאיחודם של האיש והאישה על ידי נישואין, הוא תנאי מוקדם והכרחי להתפתחותו ולצמיחתו האישית המקסימלית של כל אחד מבני הזוג. ובספר "שנים שהם אחד" הובא שקשר הנישואין דורש משני השותפים גם יחד לצאת מתוך עצמם. זהו המנוף לצמיחה האישית של כל אחד ואחד מהם. לפני הנישואין היו, הן הכלה והן החתן, מרוכזים בהשגת מאוויהם ובהגשמת שאיפותיהם האישיות. בחיי הנישואין, לעומת זאת, ניתנות לכל אחד מבני הזוג אפשרויות למכביר, להתמקד בצרכיו של זולתו ועל ידי כך לשנות את ההרגל שהיה לו להיות מרוכז בעצמו. כך מתאפשר לשניהם להתעלות מתוך עצמם ולהפוך לישות אחת. כלשון הכתוב: "... ודבק באשתו והיו לבשר אחד." (בראשית ב, כד).

אברי שיפר

- ❖ הרב רבי יחיאל מגוסטיין אומר: היתד נדחקה לקיר, כיון שהפטיש חזק ממנה, ואילו האדם נסחף למערבולת, כיון שהוא שוטה ושומע ליצר החלש ממנו.
- ❖ הרב רבי משה חיים לוצאטו אומר: אפילו אם יפקח האדם על עצמו, אין בכוחו להינצל מיצור - אילולי הקב"ה עוזרו - כי היצר הרע תקיף מאוד.
- ❖ הרב רבי יחיאל ממוש אומר: ריבון של עולם: עם נפלא יש לך. הם חוסיאם? קח מהם את היצר הרע ליום אחד, ומיד תיוכח לדעת אילו יהודים יקרים יש לך בעולמך.
- ❖ הרב רבי נחמן מברסלב אומר: מחשבתו של אדם למה היא דומה? למטוטלת של שעון, שאינה מכחנת בין יצר טוב ליצר רע. (פתגמים נבחרים)

על כן יאמרו המושלים - משל ונמשל

בידו, והסכים להצעת הבורסקי. ביום הראשון מוכרח היה לסתום בידו את חוטמו, והישיבה בבית העסק היתה כרוכה ביסורים ממש. בקושי החזיק מעמד עד סופו של היום. למחרת כבר לא היו הענויים קשים כל כך, ובמשך הזמן היה מתרגל והולך לריח העורות, עד כי שכח לגמרי את סלידתו הראשונה, והיה יושב בבית המסחר ומתנהג כאילו בורסקי היה כל ימיו. **זו כוונת הכתוב:** "ולא תטמאו בהם ונטמתם בהם" (ויקרא יא, מג), אל תנסו כלל, חס וחלילה, לטמא את עצמכם בנבלות וטרפות. בפעם הראשונה, אומנם קשה יהיה עליכם הדבר, כפי שאנו רואים באמת יהודים חולנים, לא עלינו, שהרופאים מצוים עליהם לאכול מאכלות אסורות - כמה קשה עליהם הדבר עד להקאה ממש. ברם מי שניסה פעם ופעמיים ושלוש - הריהו מתרגל לדבר, עד שהוא מגיע ל"נטמתם בהם" כלומר, שוקעים אתם בטומאה, ואפילו אינכם מרגישים בכך.

(משלי ה"חפץ חיים")

מעשה בבשם, שכל ימיו לא עסק אלא במסחר זה, מסחר הבשמים. על ידו, בסמוך לחנותו ממש, נמצאה חנותו של בורסקי. כניסה לחנותו של הבורסקי לשם שיחה של שיחה של שכנים, כנהוג בין בעלי בתי עסק סמוכים זה לזה - דבר כזה אף לא העלה הבשם על דעתו, מפני הריח הרע של העורות היה סולד אפילו מרחוק. יתירה מזו - בליבו אף שמר טינה לבורסקי, על אשר העז לפתוח את חנותו דוקא בסמוך לחנותו שלו, שכן הריח הקשה של העורות הרגיזו ביותר, ונפשו לא היתה סובלתו בשום פנים. לימים נהפך הגלגל על אותו בשם, הוא ירד מנכסיו והוכרח לסגור את עסקו. היה הולך ומבקש מקור אחר לפרנסתו, ולא עלה בידו למצוא. בא זה הבורסקי והציע לו לעשות עימו שותפות בעסק העורות. בתחילה אף לא רצה הבשם לשמוע על כך. הרי אפילו מרחוק אין הוא סובל את ריח העורות, על אחת כמה וכמה שלא יוכל לשבת בתוך החנות עצמה. ברם מצבו נעשה קשה מיום ליום, ולבסוף היו אנשי ביתו צפויים לחרפת רעב ממש, שוב לא היתה ברירה

אל תיקרי הליכות אלא הלכות

- ✓ ימי בין המיצרים - הם הימים שמשבעה עשר בתמוז עד לאחר תשעה באב. וכיון שבשבעה עשר בתמוז התחילו צרות החורבן שבוטל התמיד ובטלו הנסכים לכן נוהגים קצת אבילות מיום זה עד אחר תשעה באב, ומנהג טוב וכשר מאוד לכל בעל נפש לשבת באבילות לאחר חצות היום ולבכות על חורבן בית המקדש, ויאמר סדר תיקון רחל בכל יום בבין המיצרים, וכן נהגו בארץ ישראל על פי האר"י ז"ל והוא מנהג ותיקין, ואין צורך לומר שראוי לומר תיקון חצות בלילה, כי אפילו בשאר לילות השנה צריך להתאבל על החורבן, וכל שכן בלילות של בין המיצרים שצריך להוסיף בכביה.
- ✓ יש נוהגים שלא לערוך נישואין כלל מיום שבעה עשר בתמוז עד תשעה באב, וכן המנהג במדינות אשכנז. ויש אומרים שמנהג איסור הנישואין הוא גם בליל י"ז תמוז. אולם מנהג הספרדים ועדות המזרח בארץ ישראל להתיר עריכת נישואין גם לאחר י"ז בתמוז עד ליל ראש חודש אב ולא עד בכלל, כדעת מרן השולחן ערוך שקיבלנו הוראותיו. ואף על פי שישנם עדות יוצאי ארצות המזרח שנהגו להחמיר מי"ז בתמוז כדעת הרמ"א, מכל מקום בניהם הנמצאים בארץ רשאים להקל בזה, ואין מנהג הוריהם שבוחר לארץ מחייבם.
- ✓ מותר לעשות אירוסין גם אחר ראש חודש אב, מפני שחוששים שמא יקדמנו אחר. ואסור לעשות ריקודים ומחולות אחר שבעה עשר בתמוז שלא לצורך מצוה כשמחת חתן וכלה וכדומה.
- ✓ אך על פי שמותר מעיקר הדין לשמוע בשאר ימות השנה דרך הרדיו ורשם קול שירי קודש המלווים כלי נגינה, אבל בבין המיצרים יש להימנע מלשמוע. ומכל מקום בשמחת מצוה כגון מילה או פדיון הבן או סיום מסכתא או בר מצוה, מותר לשמוע שירי קודש המלווים בכלי נגינה, שכל שהוא שמחת מצוה יש להקל בדבר. ושירה בפה כשהיא דרך הודאה להשם יתברך בלי כלי נגינה - מותרת אף בימים אלה, וכל שכן שמותר להשמיע נעימה בתפילה או בשעה שעוסק בתורה, וכל שכן בשבתות שבתוך ימי בין המיצרים, ואין להחמיר בזה כלל.
- ✓ אדם שפרנסתו על ידי השמעת קול מכלי נגינה - מותר להמשיך בעבודתו עד יום ראש חודש אב, כיון שאינו עושה לשמחה אלא לצורך פרנסה.
- ✓ מי שלומד באופן קבוע שיעורים בכלי נגינה אצל מורה פרטי, מותר לו להמשיך ללמוד גם בבין המיצרים היות ואין כוונתו לשמחה אלא רק ללמוד, ואם יעשה הפסקה בכל ימי בין המיצרים יגרום לו לאחר כך מאמץ נוסף כדי לחזור למסלול הלימוד. ויש להתיר בזה גם ללומד וגם למלמד, ומכל מקום בשבוע שחל בו תשעה באב יש להימנע מללמוד.
- ✓ נוהגים להזהר שלא לאכול פרי חדש ושלא ללבוש בגד חדש בימי בין המיצרים, כדי שלא יצטרכו לברך עליו "שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה" הואיל וזמן פורענות הוא. אבל בשבתות שבתוך בין המיצרים מותר לברך שהחיינו בין על פרי חדש ובין על בגד חדש, ובפרט כשיש צורך בדבר משום כבוד שבת, אולם לאחר ראש חודש אב שממעטים בשמחה - אין ללבוש בגדים חדשים אפילו בשבת, ויש להמנע מברכת שהחיינו החל מליל י"ז בתמוז.
- ✓ חולה מותר לברך שהחיינו על פרי חדש בימי בין המיצרים, כי הפירות פותחים תאוותו לאכול דברים טובים לבריאותו, ובמקום חולי לא גזרו חכמים. וכן אישה מעוברת שראתה פרי חדש, ויש לחוש שאם תמנע עצמה ממנו, יגרם לה או לעובר נזק - רשאית לברך עליו שהחיינו לאחר ברכת הנהנין ולאוכלו. וכן קטן שלא יודע להבחין כל כך בין ימים אלו לשאר ימות השנה ומתאוה לפרי חדש - מותר לתת לו לברך עליו שהחיינו, ועדיף שיאכלנו בשבת אלא אם כן חושש שאם ישאירו לשבת יתקלקל הפרי.
- ✓ אם חל פדיון הבן בימי בין המיצרים - אבי הבן מברך "שהחיינו" ואין להחמיץ המצוה. והוא הדין לפי מנהגינו שאבי הבן מברך "שהחיינו" בעת המילה, וחלה בימי בין המיצרים, שרשאי אבי הבן לברך שהחיינו. ומותר להניח לפניו פרי חדש בעת שמברך שהחיינו על פדיון הבן או על המילה, ויכוין לפוטרו מברכת שהחיינו, ואחר כך יברך ברכת הפרי ויאכלנו.
- ✓ מי שטעה ובירך על פרי חדש בבין המיצרים בברכת הפרי, ושוב נזכר שטרם בירך שהחיינו - יוכל לברך שהחיינו ולאוכלו, שהואיל ובעל כורחו צריך לאכול ממנו שלא תהא ברכה לבטלה - מברך גם שהחיינו. ומי שטעה ואכל פרי חדש בלי ברכת שהחיינו, לא יאכל עוד ממנו, ולאחר תשעה באב יברך על פרי חדש אחר ברכת שהחיינו ויכוין לפטור גם את אותו פרי.

(הבית היהודי)